

HISTORIA DUNHA ÉPOCA O GALEÓN "JOAQUÍN"

Por: Manuel Chazo Cores

Segundo Mecánico Naval. Mariñeiro distinguido de máquinas na Armada

Don Manuel Chazo Cores, dedica esta historia real á memoria do seu pai D. José Marcelino Chazo Martínez, coprotagonista dela xunto aos seus mariñeiros. Neste longo texto vai o seu pensamento e lembranza. Dedícallo e mándao, na súa convalecencia, a tódolos mariñeiros que cos seus esforzos e traballo adornan as ramplas e peiraos de descarga do porto de mar de Vilanova de Arousa.

En 1936 e nos anos sucesivos, o porto de mar de Vilanova de Arousa, deu ou prestou abeiro á meirande flota de motoveleiros e veleiros da Ría de Arousa; flota gañada por necesidade, para carrexar a compra a flote das sardiñas das costas de Fisterra e rías galegas, lonxas, ...

Os patróns de costa que mandaban estes veleiros, eran mariñeiros - pescadores, cantineiros dos profundos mares do Cabo Fisterra, adestrados e curtidos no seu labor mariñeiro e que, en lanchas, se arriscaban ata os profundos mares para pescar congros, meros, fanecas, ... Todo collido á liña e afastados moitas millas fóra de Fisterra.

As súas singraduras e derrotas cóntanse por centos e cada viaxe á Costa da Morte era un risco que había que correr, con calma ou vento fresco, temporal ou ventos duros do noroeste e oeste.

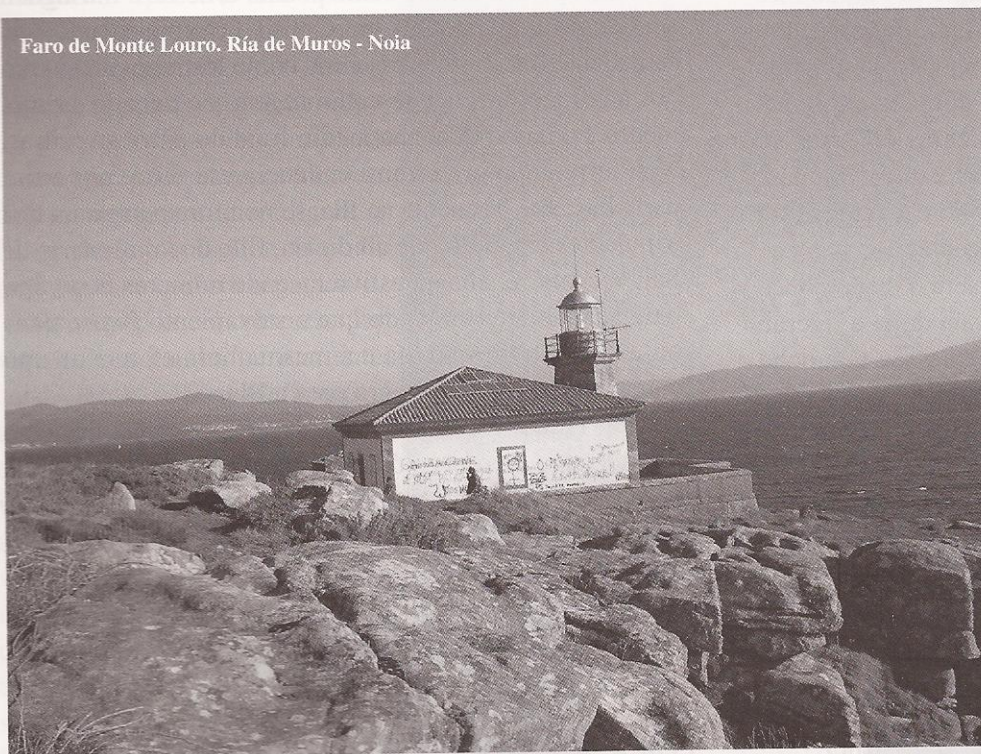
Os anos transcorreron con abundante pesca de cerco e abundantísima de xeito e as rías galegas sorteábanse entre elas os enormes bancos de panocha e sardiñas, moi apreciadas para o salgazón..

Muros, Vigo, Cangas e Baiona eran os portos bases de abrigo desta flota e neles había lonxas de poxa, incluída tamén a de Santa Uxía de Ribeira.

As flotas de ardora e cerco eran moi numerosas e funcionaban a vapor e a motor. Para o xeito navegábase a vela ou a remo en man cando había calma.

Había noites que impoñían, pola cerrazón de néboa, cando se traballaba ao pé dos baixos. Tamén o pasaron moi mal os buques de compra, coñecidos tamén por galeóns, xa que o risco era grande e as zonas perigosas pois tiñanse que desviar de terra firme ou da temible costa.

Faro de Monte Louro. Ría de Muros - Noia

As súas singraduras foron dunha panorámica marítima de tal beleza que se perde no tempo, xa que foron unha ou dúas xeracións as que a recordan, con idades comprendidas nos 70 anos. Mariñeiros que traballaron e loitaron dos anos 30 aos 60, ata a desaparición das fábricas de salgazón, hoxe, moitas delas, convertidas en conserveiras de peixe. Dezaseis ou máis fábricas de salgazón tiña esta vila de Vilanova de Arousa.

A AVENTURA DO GALEÓN < JOAQUÍN >

Un destes galeóns ou motoveleiro, cargou de sardiñas en Area Maior, preto do Monte Louro na Ría de Muros. Sobre as catro da madrugada acordaron navegar buscando Cabo Corrubedo. Despois de arrancar a motor dende Area Maior, chegando á altura dos baixos Basoñas, de súpeto, empezou a entrar vento fresco. A cerrazón e a chuvia deron lugar a que as ondas foran a máis, chegando a ser o bastante grandes como para derrubar cun cargamento de sardiñas.

O galeón, chamado < Joaquín >, tiña dous paos, o que traía maior perigo. Foi cambiando de rumbo, por fóra de tódolos baixos, ata a mañanciña. A loita foi cruel e espantosa entre un mar enfurecido polo vento e a cerrazón de chuvia. Navegaron no medio de tebras ata o amencer no que o

Recorda como cando a hélice perdía augas coas grandes ondas, o motor revolucionaba e así, no medio desta loita atravesaron o trozo de costa máis perigosa de Cabo Corrubedo. O rumbo iniciado era por fóra de todo perigo. Tiñan presente como, cando saíran de Area Maior, a mar estaba en calma.

Ao chegar ao porto de Vilanova o patrón ordenou aos mariñeiros da súa dotación que foran ás súas casas a cambiarse e a tomar algo quente, aínda que tamén lles dixo que viñeran axiña para ir a atracar ao peirao de descarga. Cando regresaron e estiveron a bordo o patrón mandou acender o motor para realizar a manobra de atraque. Cando acendeu o motor de cabeza quente, saíu despedido todo o corpo das bombas de inxección e xa non houbo máis motor.

Os espárragos cederon na súa rosca coa trepidación.

Pensativo e angustiado polo acontecido e matinando no que lles pasara en alta mar durante a noite, xa que o motor auxiliar respondera ata chegar a porto, non era quen de sacar da cabeza o que lles podería ocorrer se o motor fallara no medio do temporal. Esta avaría marcou a vida dos mariñeiros ata o final.

Na vindeira singradura ata Cabo Fisterra o patrón visitou en terra a Igrexa da Nosa Señora das Areas en Fisterra. Esta gardaba no seu altar unha preciosa Virxe do Carme. O patrón rezou á súa salvadora e unha vez apreciada a beleza desta imaxe, cando regresou ao porto de Vilanova, preparou con todo afán unha comisión para levar a cabo o encargo dunha nova imaxe do Carme igual á de Fisterra.

Este salvamento, que os mariñeiros entenderon coma un milagre, ocorreu sobre os anos 50 - 51 do pasado século XX. Os irmáns Rivas, escultores das imaxes en Santiago de Compostela, fixeron que a nova imaxe do Carme fora unha realidade.

Todo o pobo aportou o seu gran de area e a partir daquel ano, 1950, a igrexa de San Cipriano de Calogo (Vilanova de Arousa) ten no seu altar a Estrela dos Mares, obra daqueles escultores a petición dos mariñeiros que se salvaron aquela noite escura e de temporal na Costa da Morte.

Aqueles mariñeiros xa morreron pero queda a súa Nai do Ceo velando por outros mariñeiros deste porto de mar.

Sinalados cun x. Primeiro José Marcelino Chazo Martínez, en segundo plano Manuel Chazo Cores, pescando no galeón < Joaquín >

TRIPLANTES DO GALEÓN < JOAQUÍN > FONDEADO Ó PE DO MONTE LOURO, ANOS 40

temporal foi cedendo na súa forza de mar e vento. A ruta e o rumbo marcado non lles fallou e ao día recalaron moi preto da illa de Sagres.

Recoñecida a ría de Arousa, meteron a caña e arrombaron para alcanzar o interior da ría. Chegaron a porto cansos e esgotados pola loita mantida contra o temporal.

Nesta aventura vivida hai que anotar que o mariñeiro que alumeaba con luz de situación a Rosa dos Ventos, choraba coma un meniño a carón do seu patrón que non sacaba a vista dela para poder marcar o rumbo fixo e manter a velocidade do galeón, que foi moi lenta durante a noite.

PANADERIA

CAFETERIA

PANNES

Ezequiel Massoni, 22 - Teléfono 986 891 451 - MARIN

¡PÍDANOS PRESUPUESTO!

Preparamos, previo encargo: Buffets, empanadas, comidas y todo tipo de reuniones gastronómicas, familiares y amigables.

Saldrá satisfecho de nuestro Servicio

“ Salve Estrela dos Mares, Salve Nai do Ceo aos teus fillos, aos que te queren e te adoran. Nai de Xesús Cristo, prega por nós, Santa Nai de Deus” .

Aqueles eran os tempos da compra a flote de sardiñas nas costas de Muros e Fisterra, aínda que, noutras partes das rías galegas, neses anos citados, tamén foi moi activa. Os motoveleiros, galeóns e veleiros da ría de Arousa buscaron pola pesca día e noite. O Monte Louro é muda testemuña da grande actividade pesqueira de compra a flote que se desenrolaba nas augas de Carnota a Fisterra.

Conserveira na Illa de Arousa

Ao chegar a época da decadencia e o case final da salgazón, os galeóns foron vendidos para realizar outra clase de actividades. Algúns destes galeóns foron a descansar nas praias, onde pouco a pouco as súas costelas foron desaparecendo para outros mesteres.

O motoveleiro <Joaquín> de folio 4.451 lta. 3ª, foi vendido para Pontecesures e alí finou nunha das súas praias.

O patrón que mandara este veleiro, volvendo de Santiago nun taxi, avistou o seu barco abandonado na area. Mandou parar e estacionar o coche e baixou ata o lugar para darlle o seu derradeiro adeus, e non nos estrañe que este recio mariñeiro chorara ao pé do seu barco ao velo abandonado e varado nesa praia, pois durante a época no que o gobernou foi o seu medio de vida e o sustento de moitas familias que viviron e traballaron á sardiña nas difíciles épocas dos anos 40 – 50.

O patrón de costa, D. José Marcelino Chazo Martínez, que mandou este motoveleiro < Joaquín > era un dos moitos mariños que naceron en Vilanova de Arousa. Como patrón xa exercera anteriormente mandando o buque pesqueiro de vapor chamado < Nuevo Pepe >, un pesqueiro que tiña a súa base en Guixar – Vigo, e que se dedicou á pesca do bonito, ollomol e castañeta ou palometa nos anos 30.

O fogoneiro e o maquinista queríanlle moito e déronse conta moi pronto do saber do patrón e dos coñecementos que tiña como mariñeiro de costa e ría. Era home disciplinado e curtido no mar da man do seu pai, D. José Chazo Romero, que fora patrón do motoveleiro < San Andrés >.

O patrón de costa, D. José Marcelino Chazo Martínez, dedicou toda a súa vida á pesca de baixura e de altura e foi mestre veleiro.

OS GALEÓNS DE VILANOVA

Os galeóns, todos eles con grande actividade nas súas singraduras, percorreron nas súas navegacións as costas e rías de Galicia.

Ao porto de mar de Vilanova de Arousa chegaban as goletas ou barcasas de Illa Cristina cargadas con recorte de sardiñas que servían como fertilizante para o campo deste concello. Entraban con marea viva ao peirao denominado Cabo.

A flota de galeóns de Vilanova era a meirande flota de toda a ría de Arousa e era unha fermosa visión o velos en plena actividade navegando a todo trapo ou velame cos ventos frescos do verán pola ría.

Como bases de chegada ou recalada polo verán tiñan os portos de Fisterra, Fox de Carnota, ría de Muros – Monte Louro e Area Maior. Como abeiro do sur, refuxiábanse en Corcubión e Muros.

Os galeóns distinguíronse polo seu quefacer mariñeiro nas súas singraduras e derrotas tanto a vela como con motor auxiliar. Galeóns de compra a flote de sardiña do porto de Vilanova de Arousa daquela época eran:

< Emilio >, < Manolo >, < Víctor >, < Carlos >, < Ricardo >, < Juan do Cabo >, < Pura >, < Elvira >, < Encarnación >, < María Luísa >, < José Pérez >, < Joaquín >, < Arturo >, < Seis Hermanos >, < María Esther >, < Dos Hermanos >, < Camallón >, < Elena >, < Industrial Salazonera >, < Carmen >, < Juanito >, ...

Leña Verde

ZONA PEATONAL BANDA DO RÍO

BUEU

Teléfono: 986 323 483